

พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา
ผ่านหลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรवाल
โดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

BUDDHADHAMMA INTEGRATED NINE KEYS PRINCIPLES OF PALANGJIT
DHARMA JAKRAWAN INSTITUTE FOR DEVELOPING TRANSFORMATIONAL
LEADERSHIP AMONG VOLUNTEERS AT HUA HIN MUNICIPALITY,
PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

ธีระพันธ์ จัดพล, บุญตัน ดอกไธสง, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Thiraphan Chatphon, Boonton Dockthaisong, Termsak Thong-In

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: thiraphan.c@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา 2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 3. นำเสนอแนวทางพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำผ่านหลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรवाल ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธีเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคืออาสาสมัครที่ผ่านการอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง 139 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บข้อมูลด้วยการแจกและติดตามภายใน 30 วัน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูป/คน ตามแนวคำถามที่สร้างจากกรอบแนวคิด ใช้เวลาสัมภาษณ์ 45-60 นาที บันทึกเสียงและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยสำคัญที่ทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ในระดับมาก คือ หลักไตรสิกขาด้านสมาธิและปัญญา และหลักการกุญแจแก้ดอก 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้ให้ การสำรวจตน การแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสารและทางปัญญา การคิดบวกและให้อภัย และภาวะผู้นำ

*Received June 5, 2025; Revised August 13, 2025; Accepted August 19, 2025

โดยทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และ 3. การบูรณาการพุทธธรรมด้าน
สมาธิช่วยเสริมความมุ่งมั่น อดทน และรอบคอบ ขณะที่การพัฒนาปัญญาส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์และการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้หลัก
กุญแจแก้แค้นร่วมกันอย่างบูรณาการ ช่วยพัฒนาอาสาสมัครให้มีคุณลักษณะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้น
ทางปัญญา และการเอาใจใส่ปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; อาสาสมัครจิตอาสา; หลักการ
กุญแจแก้แค้น

Abstract

The objectives of this research article were: 1. To examine the transformational leadership of volunteer workers, 2. To investigate the factors influencing transformational leadership, and 3. To propose a Buddhist integration approach for developing transformational leadership through the Nine Keys Principles of the Palangjit Dharma Jakrawan Institute within Hua Hin Municipality, Prachuap Khiri Khan Province, conducted by the mixed methods. For the quantitative method, the samples consisted of 139 volunteers who had completed transformational leadership training, selected through stratified random sampling. Data was collected using questionnaires, distributed and retrieved within 30 days, and analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis. For the qualitative method, in-depth interviews were conducted with 18 key informants, guided by research framework-based questions. Each interview lasted 45–60 minutes, with participants' consent for audio recording. Data was analyzed through descriptive content interpretation.

The findings revealed that: 1. Overall transformational leadership was at a moderate level; 2. The key factors that significantly predicted transformational leadership at a high level were the Buddhist principles of Tisikkha specifically Samadhi, concentration and Panna, wisdom and six dimensions of the Nine Keys Principles, namely generosity, self-exploration, problem-solving, communication and cognitive skills, positive thinking and

forgiveness, and leadership, with statistical significance at the 0.01 and 0.05 levels; and 3. The integration of Buddhist teachings in concentration enhanced determination, perseverance, and carefulness, while the development of wisdom fostered creativity and analytical thinking for continuous improvement. The integrated application of the Nine Keys Principles enabled volunteers to cultivate four core characteristics of transformational leadership: idealized influence, inspirational motivation, intellectual stimulation, and individualized consideration.

Keywords: Buddhist Integration; Transformational Leadership; Volunteerism; Nine Keys Principles

บทนำ

การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) เป็นแนวโน้มสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่า ภายในปี พ.ศ. 2590 ประชากรโลกร้อยละ 70 จะอาศัยอยู่ในเมืองและชุมชนเมือง พื้นที่เมืองสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมถึงร้อยละ 80 ของมูลค่าเศรษฐกิจโลก แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้พลังงานประมาณร้อยละ 75 และปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ร้อยละ 70 ของปริมาณทั้งหมด (United Nations Environment Programme, 2019) กระบวนการกลายเป็นเมืองก่อให้เกิดทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจและความท้าทายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้เทศบาลในฐานะหน่วยงานหลักที่ดูแลและบริหารเมืองต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไกรศร วันละ และเสาวลักษณ์ โภศลกิตติอัมพร, 2564)

เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญที่มีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละ 3 ล้านคน สร้างรายได้ไม่ต่ำกว่า 7,800 ล้านบาทต่อปี (ไธธีรกรกิจ, 2568) แต่ด้วยความหลากหลายของประชากรทั้งผู้ตั้งถิ่นฐานเดิม ผู้ประกอบธุรกิจ และนักท่องเที่ยว ทำให้ประสบปัญหาสำคัญด้านความปลอดภัยและมลพิษจากขยะที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิตของประชาชน แม้จะมีการจัดอบรมอาสาสมัครจิตอาสาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำนวน 3 รุ่น รวม 213 คน แต่พบว่าอาสาสมัครยังขาดทักษะสำคัญหลายประการ เช่น การเข้าใจตนเอง ทักษะการฟังอย่างเข้าใจ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการคิดเชิงระบบ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

การบูรณาการหลักการกัญแจแก้้ดอของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล ซึ่งประกอบด้วย กัญแจแห่งความเพียร กัญแจแห่งปัญญา กัญแจแห่งการสำรวจตน กัญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญา กัญแจแห่งการแก้ไข้ปัญหา กัญแจแห่งการคิดบวก และให้้อภัย กัญแจแห่งภาวะผู้นำ กัญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย และกัญแจแห่งการเป็นผู้ให้ ร่วมกับหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) สามารถพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Poedloknimit & Klomkul, 2020) โดยงานวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการกัญแจแก้้ดอสามารถพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ในระดับมาก (ชนภา ปุญญนนท์ และบุญทัน ดอกโธสง, 2567) และการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทุนมนุษย์สามารถส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (รักยิ่ง โรจนเกตุปัญญา และบุญทัน ดอกโธสง, 2567)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกัญแจแก้้ดอของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านหลักการกัญแจแก้้ดอ โดยมุ่งหวังให้การดำเนินกิจกรรมจิตอาสาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองต่อความท้าทายของชุมชน และสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกัญแจแก้้ดอของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกัญแจแก้้ดอของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกัญแจแก้้ดอของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาสาสมัครจิตอาสาที่ผ่านการอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเทศบาลเมืองหัวหิน 3 รุ่น จำนวน 213 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 139 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน จาก 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล แกนนำอาสาสมัครจิตอาสา นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญหลักการกุญแจแก้ดอก และนักวิชาการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามมี 3 ตอน ได้แก่ หลักไตรสิกขา หลักการกุญแจแก้ดอก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert Type) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Likert, 1967) ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 เครื่องมือเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านหลักไตรสิกขาและหลักการกุญแจแก้ดอก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 139 คน โดยลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ คิดเป็น 100% สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน แบบตัวต่อตัวและแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Application ใช้เวลาสัมภาษณ์ไม่เกิน 60 นาทีต่อคน และจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ ค่า 0.00 ไม่มีความสัมพันธ์ 0.01-0.09 มีความสัมพันธ์ต่ำมาก 0.10-0.29 มีความสัมพันธ์ต่ำ 0.30-0.49 มีความสัมพันธ์ปานกลาง 0.50-0.69 มีความสัมพันธ์สูง 0.70-0.90 มีความสัมพันธ์สูงมาก และสามารถนำไปสู่การทำนายที่แม่นยำ (Hinkle et al., 2003) โดยก่อนการวิเคราะห์ได้ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยพิจารณาจากค่า การขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF) ซึ่งต้องมีค่าไม่เกิน 5.3 และค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ต้องมากกว่า 0.19 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล โดยจำแนกเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เพื่อหาความสอดคล้องและจัดทำเค้าโครงข้อมูลเพื่อจัดแบ่งประเภท

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.66) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.51$, S.D.=0.77) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=0.71) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.31$, S.D.=0.82)

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกุญแจดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านหลักไตรสิกขามี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสมาธิ การฝึกอบรมจิตให้สงบนิ่ง และด้านปัญญา การใช้หลักการและเหตุผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.820 และสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาได้ในระดับสูง (ร้อยละ 67.3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.432 + 0.588_{(M2)} + 0.275_{(I3)}$$

$$\text{และในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z_Y = 0.593_{Z_{M2}} + 0.265_{Z_{I3}}$$

สำหรับหลักการกฎแก็ดดอกที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมี 6 ด้าน ได้แก่ กฎแก็ดแห่งการเป็นผู้ให้ กฎแก็ดแห่งการสำรวจตน กฎแก็ดแห่งการแก้ไขปัญหา กฎแก็ดแห่งทักษะการสื่อสารและทักษะทางปัญญา กฎแก็ดแห่งการคิดบวกและการให้อภัย และ กฎแก็ดแห่งภาวะผู้นำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.938 และสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาได้ในระดับสูง (ร้อยละ 87.9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.125 + 0.229_{(K9)} + 0.187_{(K3)} + 0.182_{(K5)} + 0.150_{(K4)} + 0.132_{(K6)} + 0.123_{(K7)}$$

และในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_Y = 0.259_{ZK9} + 0.198_{ZK3} + 0.193_{ZK5} + 0.169_{ZK4} + 0.142_{ZK6} + 0.121_{ZK7}$ แสดงดังตารางที่ 1

การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุพบว่าค่าความคงทนของการยอมรับอยู่ระหว่าง 0.293 ถึง 0.602 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ (0.190) และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวนมีค่าอยู่ระหว่าง 1.660 ถึง 3.411 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์สูงสุดที่กำหนดไว้ (5.3) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นและไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 1 พหุบรรณาการด้านหลักไตรสิกขา หลักการกฎแก็ดดอกส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรหลักไตรสิกขา	β	Std.Error	Beta	t	p-value	Tolerance	VIF
ด้านสมาธิ การฝึกอบรมจิตให้สงบนิ่ง (M2)	.588	.081	.593	7.301**	.000	.452	2.214
ด้านปัญญา การใช้หลักการและเหตุผล (I3)	.275	.084	.265	3.263**	.001	.498	2.008
ค่าคงที่	.432	.188	-	2.294*	.023	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Multiple R = .820^b R Square = .673 Adjust R Square = .668 Std. Error = .396, F=138.785, p=0.01

ตารางที่ 2 หลักการกฎแก็ดดอกส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรหลักการกฎแก็ดดอก	β	Std.Error	Beta	t	p-value	Tolerance	VIF
กฎแก็ดแห่งการเป็นผู้ให้ (K9)	.229	.039	.259	5.932 **	.000	.457	2.188
กฎแก็ดแห่งการสำรวจตน (K3)	.187	.050	.198	3.749**	.000	.454	2.202
กฎแก็ดแห่งการแก้ไขปัญหา (K5)	.182	.064	.193	2.848**	.005	.476	2.101
กฎแก็ดแห่งทักษะการสื่อสารและทักษะทางปัญญา (K4)	.150	.055	.169	2.714**	.008	.293	3.411
กฎแก็ดแห่งการคิดบวกและการให้อภัย (K6)	.132	.049	.142	2.672**	.008	.602	1.660
กฎแก็ดแห่งภาวะผู้นำ (K7)	.123	.061	.121	2.006*	.047	.401	2.497
ค่าคงที่	.125	.124	-	5.569**	.000	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Multiple R =.938^f R Square = .879 Adjust R Square =.874 Std. Error = .243, F=159.982, p=0.01

3. พุทธบูรณาการหลักไตรสิกขากับหลักการกฎแก็ดดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะ จักรวาล เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาในเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่าหลักไตรสิกขาด้านสมาธิและปัญญามีอิทธิพลสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการฝึกอบรมจิตให้สงบนิ่งช่วยเสริมสร้างความมุ่งมั่น ความอดทน และความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน ขณะที่การพัฒนาปัญญาช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง หลักการกฎแก็ดดอกที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ กฎแก็ดแห่งการเป็นผู้ให้ การสำรวจตน การแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสารและทักษะทางปัญญา การคิดบวกและการให้อภัย และภาวะผู้นำ โดยการบูรณาการหลักการเหล่านี้เข้าด้วยกันสามารถส่งเสริมให้อาสาสมัครจิตอาสาพัฒนาคุณลักษณะสำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “การใช้หลักการและเหตุผลมีความจำเป็น

อย่างยิ่งต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมของกลุ่มอาสาสมัครจิตอาสา ทั้งในด้านการอธิบายทำความเข้าใจ การระดมความคิดเห็นเพื่อออกแบบกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ประเมินผลงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตนเองและงานอย่างต่อเนื่อง” “ทักษะการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานร่วมกับชุมชน อาสาสมัครที่มีความสามารถในการสื่อสารจะสร้างความเข้าใจร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้ง และวางแผนแก้ไขปัญหได้อย่างเหมาะสม” “การให้อภัยต่อความผิดพลาดเพื่อรักษาความสัมพันธ์เป็นพื้นฐานที่ทำให้การทำงานจิตอาสาเดินหน้าไปได้ และสร้างบรรยากาศที่ผู้นำกับสมาชิกให้เกียรติและเชื่อใจกัน”

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่าอาสาสมัครจิตอาสาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและข้อจำกัดในการพัฒนาภาวะผู้นำในบริบทงานจิตอาสา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสกล วงษ์เขียด และคณะ (2560) เรื่องรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาชุมชนยั่งยืนภาคเหนือตอนล่าง ที่พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.59$) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำในบริบทชุมชนและงานอาสาสมัครมักมีข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร การฝึกอบรม และการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ การที่ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงใจ ปินตามูล และคณะ (2560) เรื่องการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำมุ่งให้บริการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ตามแนวพุทธธรรม ที่พบว่าผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโดดเด่นด้านการเสริมพลังอำนาจและความไม่เห็นแก่ตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานจิตอาสาโดยธรรมชาติเน้นการช่วยเหลือและการดูแลผู้อื่น จึงส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาความสามารถในการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ที่อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.51$) สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล เพ็ญสิริวรรณ และคณะ (2562) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าผู้บริหารเทศบาลมีภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและวิสัยทัศน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) สะท้อนให้เห็นว่าการยึดมั่นในอุดมการณ์และการเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำในบริบทสังคมไทย ส่วนด้านการกระตุ้นทางปัญญาและการสร้างแรงบันดาลใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, $\bar{X} = 3.31$) สะท้อนถึงความท้าทายในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์และการโน้มน้าวใจผู้อื่น

ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของวรรณกานต์ ขาวลาภ (2560) เรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารเชิงพุทธบูรณาการของกระทรวงแรงงาน ที่ระบุว่าผู้นำต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ ชุราณี (2560) เรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารของกรุงเทพมหานครที่พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสาผ่านหลักการกุญแจดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลโดยเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ หลักไตรสิกขาด้านสมาธิและด้านปัญญาสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ร้อยละ 67.3 ในขณะที่หลักการกุญแจดอกสามารถทำนายได้สูงถึงร้อยละ 87.9 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่แตกต่างกันของทั้งสองแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำ การที่หลักไตรสิกขาเฉพาะด้านสมาธิและปัญญาเท่านั้นที่มีอิทธิพล โดยด้านศีลไม่ปรากฏในสมการทำนายนั้น อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ต้องอาศัยความสามารถเชิงลึกในการคิดวิเคราะห์และการจัดการกับอารมณ์มากกว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพระประเสริฐ วรธมโม และคณะ (2559) เรื่อง พุทธบูรณาการการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ที่พบว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยพุทธบูรณาการ โดยเฉพาะด้านสมาธิและปัญญา มีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมความชำนาญ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภโณ (ขุมเงิน) และคณะ (2563) เรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน ที่พบว่าปัจจัยด้านหลักไตรสิกขามีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพ โดยเฉพาะด้านสมาธิที่ช่วยให้จิตใจสงบ และด้านปัญญาที่ส่งเสริมให้ใช้ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา การที่หลักการกุญแจดอกสามารถทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้สูงถึงร้อยละ 87.9 แสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมและความทันสมัยของหลักการนี้ โดยเฉพาะกุญแจทั้ง 6 ด้านที่มีอิทธิพล ได้แก่ กุญแจแห่งการเป็นผู้ให้ การสำรวจตน การแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสารและทักษะทางปัญญา การคิดบวกและการให้อภัย และภาวะผู้นำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของนันทภา นุชาภัทร และบุญทัน ดอกไธสง (2567) เรื่องประสิทธิผลการพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านหลักการกุญแจดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล ที่พบว่าประสิทธิผลการพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านหลักการกุญแจดอกต้องบูรณาการหลักการต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิด

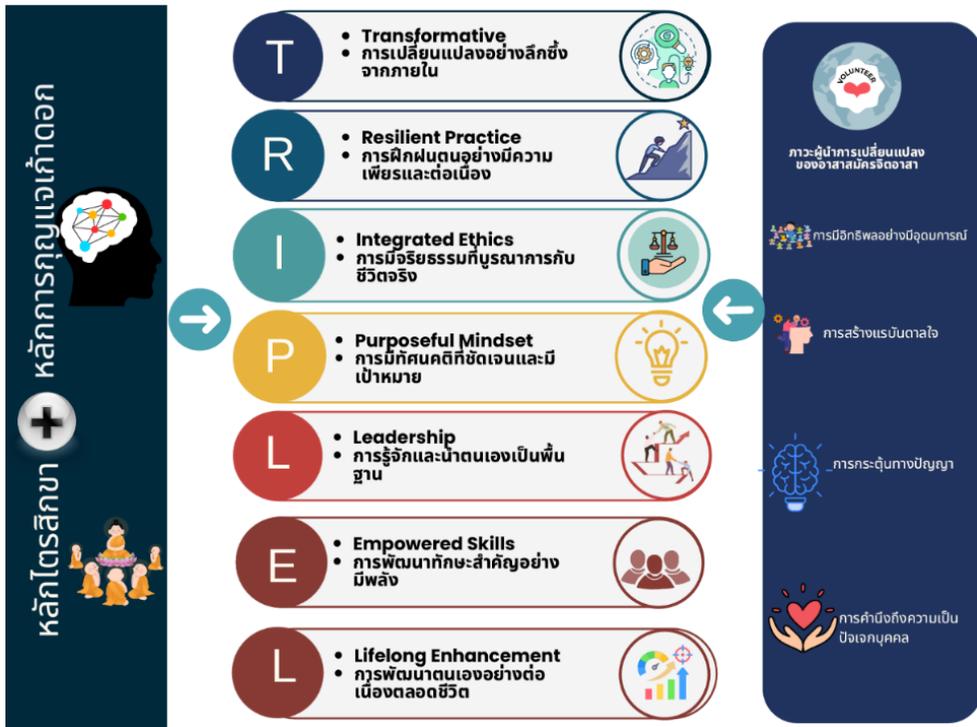
การพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบและรอบด้าน และยังคงคล้องกับการศึกษาของ Punnanan (2021) เรื่องประสิทธิผลของการปฏิบัติธรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาจิตเจริญปัญญาผ่านการประยุกต์ใช้หลักการกุญแจแก้ดอก ที่ชี้ให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้หลักการกุญแจแก้ดอกส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิจัยที่เสนอพุทธบูรณาการโดยผสมหลักไตรสิกขากับหลักการกุญแจแก้ดอกสะท้อนถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา การบูรณาการหลักไตรสิกขาด้านสมาธิและปัญญาเข้ากับหลักการกุญแจแก้ดอกหกประการ (การเป็นผู้ให้ การสำรวจตน การแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะทางปัญญา การคิดเชิงบวก และคุณลักษณะความเป็นผู้นำ) ช่วยเสริมสร้างองค์ประกอบสำคัญทั้งสี่ประการของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การหลอมรวมแนวคิดทั้งสองเข้าด้วยกันนี้ช่วยพัฒนาผู้นำที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านการมีวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำในบริบทสังคมปัจจุบันที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับการศึกษาของชญาดา เข็มเพชร (2559) เรื่อง การพัฒนาผู้นำต้นแบบในสังคมไทย ที่พบว่าผู้นำต้นแบบในสังคมไทยมีคุณลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับผู้นำเชิงจิตวิญญาณ โดยเฉพาะในด้านความเสียสละ การสื่อสารอย่างกัลยาณมิตร และการมุ่งประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พุทธบูรณาการพยายามพัฒนาให้เกิดขึ้นในอาสาสมัครจิตอาสา แนวทางพุทธบูรณาการนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปณโณ (2559) เรื่องภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงพุทธต้องครอบคลุมทั้งทักษะด้านงาน คน และความคิด โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้นำและชุมชน การสร้างองค์กรสมรรถนะสูง และการสร้างชุมชนที่มีความสุขอย่างยั่งยืน การบูรณาการแนวคิดทั้งสองนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับแนวคิดการพัฒนาผู้นำสมัยใหม่ ที่ไม่เพียงแต่รักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม แต่ยังตอบสนองต่อความต้องการของสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยนี้นำเสนอโมเดล TRIPLE-L เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. Transformative หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภายใน การพัฒนาตนเองจากภายในสู่ภายนอก 2. Resilient Practice หมายถึง การมีความเพียรและต่อเนื่อง การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ 3. Integrated Ethics หมายถึง การบูรณาการจริยธรรม การยึดมั่นในคุณธรรมและหลักการทำงานที่ดี 4. Purposeful Mindset หมายถึง การมีทัศนคติที่ชัดเจนและมีเป้าหมาย การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน 5. Leadership หมายถึง การนำตนเอง ความสามารถในการนำตนเองและผู้อื่น 6. Empowered Skills หมายถึง ทักษะเสริมพลัง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานจิตอาสา 7. Lifelong Enhancement หมายถึง การพัฒนาตลอดชีวิต การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โมเดล TRIPLE-L นี้เป็นแนวทางที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของอาสาสมัครจิตอาสา โดย

ผสมผสานหลักไตรสิกขาทางพุทธธรรมเข้ากับหลักการกุญแจแก้ดอก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมและพัฒนาอาสาสมัครจิตอาสาในเทศบาลเมืองหัวหินและพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลเมืองหัวหิน ควรเร่งพัฒนาผ่านหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทาง โดยบูรณาการหลักไตรสิกขาด้านสมาธิและปัญญา กับกุญแจแห่งการสื่อสารและการคิดบวก พร้อมจัดตั้งเครือข่ายพี่เลี้ยงและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. เทศบาลเมืองหัวหินควรร่วมมือกับสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล กำหนดนโยบายที่ต่อยอดจุดแข็งด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของอาสาสมัครจิตอาสา โดยพัฒนาระบบการจัดการอาสาสมัครที่คำนึงถึงความหลากหลายของบุคคล จัดสรรภารกิจให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจเฉพาะบุคคล และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการทำงานจิตอาสาที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่ม

3. เทศบาลเมืองหัวหินจึงควรจัดตั้งสถาบันพัฒนาผู้นำจิตอาสาต้นแบบ โดยร่วมมือกับสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล เพื่อพัฒนาหลักสูตรต้นแบบ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ผลิิตวิทยากร และขยายผลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและประเมินผลกระทบต่อชุมชนอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เทศบาลเมืองหัวหินจึงควรจัดโปรแกรมอบรมที่เน้นการฝึกสมาธิร่วมกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2. เทศบาลเมืองหัวหินควรบูรณาการการฝึกสมาธิและการคิดวิเคราะห์ในทุกกิจกรรมจิตอาสา พร้อมกำหนดช่วงฝึกสมาธิ สะท้อนคิด และตั้งคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ตลอดกระบวนการ

3. เทศบาลเมืองหัวหินควรจัดกิจกรรมที่เน้นการให้ การสะท้อนคิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง พร้อมกำหนดเกณฑ์วัดผลที่ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้กุญแจแก้ดอกในการพัฒนาภาวะผู้นำจิตอาสาในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยบริบท ผลลัพธ์ และแนวทางปรับใช้ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

2. ควรวิจัยติดตามผลระยะยาวเพื่อประเมินความยั่งยืนของภาวะผู้นำหลังอบรม ทั้งพฤติกรรมจริง การนำไปใช้ในชุมชน และปัจจัยส่งเสริมหรืออุปสรรคต่อการรักษาภาวะผู้นำ

3. ควรพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับอาสาสมัครจิตอาสาในบริบทไทย โดยบูรณาการพุทธธรรม กุญแจแก้ดอก และทฤษฎีภาวะผู้นำ พร้อมสร้างเครื่องมือวัดที่เชื่อถือได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรศร วันละ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. *วารสาร มจร ภาษาศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(3), 56-66.
- ชญาดา เข้มเพชร. (2559). การพัฒนาผู้นำต้นแบบในสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 38-50.
- ชนภา ปุญณนันทน์ และบุญทัน ดอกไธสง. (2567). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผ่านหลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาลของบุคลากรเทศบาลเมืองในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(5), 1-14.
- ดวงใจ ปินตามูล และคณะ. (2560). การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำมุ่งให้บริการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ตามแนวพุทธธรรม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2-04), 199-210.
- นฤมล เพ็ญสิริวรรณ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 6(4), 5641-5658.
- นัทปภา นุชชาภัทร และบุญทัน ดอกไธสง. (2567). ประสิทธิภาพการพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านหลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(5), 15-28.
- ประจักษ์ ชูราชี่. (2560). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารของกรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2-03), 255-268.

- พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภโณ (ขุมเงิน) และคณะ. (2563). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดลำพูน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(4), 64–75.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา (ปล้องขัน). (2559). ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2-04), 433–448.
- พระประเสริฐ วรรณโม (ฉิลาว) และคณะ. (2559). พุทธบูรณาการการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 71-84.
- พระมหาสกล วงษ์เขียด และคณะ. (2560). รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน ภาคเหนือตอนล่าง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(3), 14–25.
- รักยิ่ง โรจนเกตุปัญญา และบุญทัน ดอกไธสง. (2567). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมผ่านหลักการกุญแจเก้าดอกเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร ของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรवाल. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ*, 7(5), 29–44.
- วรรณกานต์ ขาวลาภ. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารเชิงพุทธบูรณาการของกระทรวงแรงงาน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2-05), 161–170.
- ไอทีธุรกิจ. (2568). หัวหินเมืองตากอากาศของไทยและต่างชาติ. สืบค้น 10 มกราคม 2568, จาก <https://today.line.me/th/v2/article/DWGXGg>
- Hinkle, D.E. et al., (2003). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences* (5th ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. New York: Wiley & Son.
- Poedloknimit, C., & Klomkul, L. (2020). A causal relationship model of mental development and create intellectual prosperity among ethical training in Palangjit Dhamma Jakrawan Institution with Nine-Keys Philosophy as a mediator. *Solid State Technology*, 63(2), 1576-1581.

- Punanan, C. (2021). Effects of Dharma practices on psychological well-being of the participants mental development and create intellectual program of the Palangjit Dharma Jakrawan Institute (PDJ) applying the principles of the Nine Keys Philosophy. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 5503-5509.
- United Nations Environment Programme. (2019). *Global environment outlook – GEO-6: Healthy planet, healthy people*. Retrieved December 25, 2024, from <https://www.unep.org/resources/global-environment-outlook-6>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

